

דַּפְרָשָׁה

בין הדף היומי ופרשת השבוע

עשה ול"ת של שבת ותירצו בתוספות שהואיל והוקש כיבוד אב ואם לכבוד שמיים היה הו"א שידחה וממילא במשכן שכל כולו כבוד שמיים אולי היינו אומרים שדוחה קמ"ל.

תירוץ נוסף ניתן לומר כי היה מקום להשוות לקרבן קרבן תמיד ומוסף שדוחים את השבת ואף קרבן פסח שדוחה שבת שנאמר 'במועדו' ונדרש במסכת פסחים ואפילו בשבת. אפילו שקרבן הוא גם צורך בני אדם, לפחות בפסח, ובכ"ז דוחה את השבת. משכן שהכל לכבודו ודאי ידחה לכן צריך את הדרשה.

ובאמת אם אכן משכן ומקדש הם כבודו של מקום מדוע לא דוחים אפילו עשה ול"ת?

יש לכך כמה תירוצים נביא מהעיקריים שבהם:

- לבניין משכן ומקדש אין זמן קבוע מה שא"כ שבת אבל בניין יכול להידחות לאחר השבת
- לבניין יכול לשכור פועלים ממילא אין כולם בקיאים במלאכת בנין מה שא"כ שבת שמחוייב בעצמו
- שבת שקולה כנגד כל התורה וכמו שאומרת הגמ' בשבת שמי ששמר שבת אחת אפילו עובד ע"ז שנחשב לכופר בכל התורה בכ"ז מוחלים לו כל עוונותיו

בשבת זו אנו קוראים פרשת פרה אדומה וידוע הסיפור המפורסם על דמא בן נתניה ויש להקשות איך עמדו החכמים מנגד ולא הכריחו אותו למכור עליהם חוץ מה שהציעו מחיר רב יותר והלא בידיהם מצווה שהיא מכשירה אנשים ליטהר ולהקריב קרבן פסח שלחלק מהפוסקים יש לו היבטים של קרבן ציבור וכל כולו לכבוד ה' יתברך ולזכרון הנס הגדול והיד החזקה? – אלא שידעו החכמים שהוקש כבודם של אב ואם לכבוד שמיים ולכן מאי חזית שמצווה זו של פרה אדומה גדולה יותר וחמורה יותר מכיבוד אב ואם.

שנזכה כולנו לקבל שבתות ברוב שמחה אושר וכבוד ועפ"י הגמרא בשבת קיט נזכה במהרה בימינו ל'אם אתם משמרים נרות של שבת אני מראה לכם נרות של ציון'. אכ"ר.

השבוע במסגרת לימוד הדף היומי בש"ק ויקהל פקודי-פרה הבעל"ט לומדים אנו בעז"ה את דף מ' מסכת כתובות.

בדף מוזכרת סוגיית עשה דוחה לא תעשה ואחד הכללים היסודיים בהקשר לסוגיה זו והוא "היכא אמרינן ניתי עשה ונידחי ל"ת כגון מילה בצרעת דלא אפשר לקיומיה לעשה".

כלומר, מתי אנו אומרים שעשה דוחה לא תעשה רק כאשר אין ברירה אחרת, אלא לקיים את העשה ובו זמנית, תוך כדי קיום העשה הלאו נדחה, אזי משתמשים בכלל של עשה דוחה לא תעשה. אבל כאשר קיום העשה והלאו אינם חייבים להתקיים בו זמנית, אזי אומרים שיש לקיים את העשה ולא לעבור על הלאו.

הדוגמה הקלאסית לכך שאף מובאת כאן בגמרא ומובאת גם בסוגיא המקבילה במסכת יבמות דף ה' היא תינוק שיש למול אותו ובמקום המילה יש צרעת. כידוע שאסור לקוץ את הצרעת מאידך עצם עשיית הברית וקיום העשה של מילה ברור כי יגרום לקוץ את הצרעת. זהו המקרה שקיום העשה והעבירה על הלאו מוכרחים להתקיים בו זמנית ואין ברירה אחרת. במקרה זה אומרים באופן חד משמעי שעשה דוחה לאו.

בפרשתנו ויקהל פקודי משה רבינו חוזר על ציווי המשכן לבני ישראל ובמסגרת הציווי מזכיר להם משה את מה שציוה אותו ה' שאמנם מלאכת המשכן חשובה אך לא עד כדי דחיית השבת מממנה.

כך אומר רש"י בתחילת הפרשה בד"ה 'ששת ימים' – הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת. והקשה בספר פענח רזא מה החידוש שמלאכת המשכן אינה דוחה את השבת והלא מלאכת המשכן היא עשה ואילו שבת היא עשה ול"ת ותירץ בפירוש רזא דמאיר עפ"י מה שכתבו התוספות ביבמות לגבי 'איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו' שהלא נסמכה שבת לכיבוד אב ואם לומר לך שאפילו אם אביך יאמר לך לחלל את השבת אין השבת נדחית מפני כיבוד אב ואם. ושוב קשה איך יש הו"א שעשה של כיבוד ידחה